

A Császári és Királyi Haditengerészet szervezete

Contributed by olaf
2005. February 23. Wednesday 19:59

There are no translations available. A Császári és Királyi Haditengerészet szervezeti felépítését ismerhetitek meg e cikkben.

1. A haditengerészet felépítése: A haditengerészet a flottájában, hadikikéltQkbQl, tengerészeti szertárbaként és telepekbQl, kárpzQ intézetekbQl, valamint a személyzetbQl áll. Erőssége a tengeri kereskedelem kiterjedésébQl, az élelmszállításbQl, a tengeren távoli állások jellegébQl, valamint esetleges gyarmatok és saját országainak sajátosságaitól függ. Míg Nagy-Britannia, Francia-, és Olaszországig nyílt tengeri hadiflották felett rendelkeztek, Ausztria- Magyarország flottája inkább csak a parti háború céljait szolgálta. A hajók minőségére, felszerelésére is e célból volt kialakítva. A haditengerészet intézményei és berendezései az alábbiak szerint osztályozhatók (1. ábra):

- A csataflotta nyílt tengeri kikéltQk, valamint ellenséges partok elleni támadásra szolgálta. Gerincét csatahajók alkották. A flotta akciós kárpességeknek fokozására, a hárszerző és biztosítás-szolgáltatnak teljesítésére, cirkáló rombolók és torpedónaszádok beosztását is igyekezett.
- A cirkáló flottát békében kárpzQ szolgáltatban alkalmazták, háborúban pedig ellenséges kereskedelmi hajók elfogására és kutatására szolgálta, valamint a csataflottához osztották be. A páncélos cirkáló, valamint (missziós) cirkáló alkották.
- Partvidék flotta páncélos-égyénászdokból, és az 1/4 tegekbQl, torpedónaszádokból és a partvédelem céljaira kárpzQ páncélos hajókba állt.
- Szállás- és hajók a csatahajók részére kQszent és más 1/4 zanyagot, valamint egyéb hadianyagokat és csapatszál-tanak.
- Torpedóflotilla torpedónaszádokból, torpedó anyahajókba és torpedó tárházba állt.
- Iskola hajók, hadaprások, hajószuhancok, gárpások, fqtQk, matrások kikárpzQsre szolgálta.
- A kikéltQk szolgálatra alkalmazott járművek a vontató gQzQs, kalauz járművek-, Qr-, kaszárnya-, ispotályhajók voltak.

Hajó típusok:

Páncélos fregatt: az első páncélos hajókat nevezték így, mivel a fregattra emlékeztettek. Három árbocuk, egy 1/4 soruk volt. Vízszorításuk 3000- 7000 tonna volt. 12- 15 cm-es kárpzQsoltvas páncéloszatuk viseltek. Fegyverzetük 16- 30 db 15- 18 cm-es vontócsőű égyénkből állt, melyet a torpedónaszádok megjelenése után gyorsított fegyverekkel kiegészítették.

Kazamatahajó: az előbbiekhöz hasonlítottak. Kevesebb szármű, de nagyobb égyénkat hordtak (6- 10 db 23- 28 cm-es), amelyeket a hajó kárpzQsQ részén az ény. kazamatákban helyeztek el. Vízszorításuk 5000- 8000 tonna, páncéloszatuk 15- 35 cm vastag, sebességük 13- 15 csomó volt.

Sorhajó (vagy toronyhajó): az 1890-től 1906-ig tartó korszak alapvető típusa volt. Viszonylag rövid, zárt test vastag páncélos jellemezte. Vízszorításja 5- 11 000 tonna, sebességére 15- 20 csomó volt. Fegyverzetét általában kárpzQ forgatható toronyban elhelyezett 4 db 24 - 30, 5 cm-es égyén, 8 - 12 db 12- 19 cm-es és 4,7 - 7 cm-es löveg alkotta.

Pre-dreadnought (vegyes nehézsúlyú és sorhajó): a sorhajók fQtásrésze mellett, főként fQtásrésze ellátta, ami 8 db 24 cm-es löveget jelentett. Vízszorításuk 14 tonna volt.

Dreadnought: a típus nevet az 1906-ban épült brit Dreadnought kapta, amellyel megszületett az egységes nehézfegyverzetű csatahajó. Vízszorításuk 21 000 tonna sebességük 20 - 21 csomó volt. 12 db 30,5 - es és 4 db kárpzQpes, és 18 db kárpzQnyq löveget hordtak.

Partvidék páncélos: a kor csatahajóinál kisebb méretek erősebb páncéloszat, alacsonyabb sebesség jellemezte. Vízszorításja 6000 tonna, sebességére 18 - 20 csomó volt. Fegyverzetét 4 db 24 cm-es és égyén alkotta.

Páncélos cirkáló: a sorhajókkal egy időben keletkezett. A flották kisebb, gyengébb, de gyorsabb egységei voltak. Feladata a felderítés, a gyarmatok és kereskedelmi útvonalak védelme és az ellenség kereskedelmi hajóinak elfogása volt. Vízszorításja 6000 - 8000 tonnasebességére 18 - 22 csomó volt- Fedélzetén 2 db 24 cm-es és és 8 db 15 - égyén hordott.

Cirkáló: a páncélos cirkálóknál kisebb, gyengébb páncéloszatú és fegyverzetű, de gyorsabb hajó volt. Feladatuk az első páncélos cirkálóval. Vízszorításja 1500 - 4000 tonna, fegyverzetük 10 - 12 cm-es és égyén volt.

Romboló: feladata a nagyobb hajókat fenyegető torpedónaszádok biztonságos távolban tártáron megsemmisítése,

konvoj kő-sőret ellőitősa, felderő-tőse, kőseQbb a tengeralattőjők felderő-tőse, megsemmiső-tőse. Vő-zkiszorő-tősa 1000 tonna, sebessőgő¼k 28 őe 34 csomő³ volt. Fegyverzető 6 őe 8 db 4,7 őe 10 cm- es lővegek, valamint torpedő³vek csővegek alkottők.

Torpedő³nasződ: az 1870 őe es ővekben feltalőlt torpedő³ hordozőisőira kialakő-tott kismőretq, gyors hajőtőpus volt. Mővőltozata volt ismert, a kisebb partvődQ, valamint a nagyobb nyő-lttengeri tőpus. Vő-zkiszorő-tősa 80 őe 250 tonna, sebessőge 25 őe 30 csomő³ volt. Fegyverzete a torpedő³n kő-vő¼l 2 őe 4 db 3,7 őe 7,6 cm őe es őjgyőbő¼ őllt.

Tengeralattőjő: az őnjőjő³ torpedő³k bevetőseőre legalkalmasabb felsző-nen belsőgősq motorral, a vő-z alatt elektomotorral hajtott hajőtőpus. Vő-zkiszorő-tősa: 250 őe 500 t, sebessőge 10 - 15 csomő³ volt. Fegyverzető a torprđvetQ csőveken kő-vő¼l 1 őe 2 gyorstő¼zelQ őjgyő volt.

2. Hadikőőket a hozzőtartoző part-erQdők, a flotta őse a tengerőszeti szertőrak alkottők.

3. Tengerőszeti szertőrak őse telepek hajőgyőrakbő¼, sőlyőkbő¼, dokkokbő¼, tő¼zőrsőgi, torpedő³-, akna-, stb szertőrakbő¼, őlelem őse ruhatőrakbő¼ őlltak. Feladatuk a hajők őpő-tőse, javő-tősa őse a felszerelőse volt.

4. KőpzQ intőzetek a tisztsek nevelőseő, a kő¼lőőleges szolgőlati őgakba valőkikőpezőst vőgeztők.

5. A szemőlyzetet a hajők legőnysőge, a hajőgyőrak munkőisai őse a kő¼lőőnfőle őgak szemőlyzete, valamint a alkotta.1. őbra A haditengerőszet felőpő-tőse

2. Az osztrők-magyar haditengerőszet szervezete:1862-ig a haditengerőszet Hadő¼gy minisztőrium joghatősőga alő tartozott. Az 1857-tQl a haditengerőszet őnőillővő vőlt őse pőnző¼gyileg főggetlenedett a hadseregQl 1862 januőrőban lőtrehozta egy őj minisztőriumot, a flottőőrt őse a kereskedelmi tengerőszetőrt felelő Tengerőszet Minisztőriumot, amely 1865-ig őllt fenn, amikor Burger tengerőszeti miniszter kőrte a minisztőrium megső¼ntetőseő kereskedelmi tengerőszetet a Kereskedelmi Minisztőrium alő rendeltők, a haditengerőszetet pedig ismő a Hadő¼gyminisztőrium alő, ahol igazgatőisőira lőtrehozta egy haditengerőszeti osztőlyt. 1868-ban Wilhelm von Tegetthoff lett a Haditengerőszeti Osztőly vezetője, őse őjtszervezte a tengerőszet rendszerő. A haditengerőszet parancsnokai egyben a Haditengerőszeti Osztőly vezetői is voltak Ez a rendszer az 1918-as Cattarő matrő¼ladősig maradt fent. Utőna kő¼lőő vőlasztottők a flottaparancsnoki beosztőst a haditengerőszeti beosztőstő. őgy kő¼lőő fQnőkő¼ lett azoknak. (Horthy Mikőse őse Holub Ferebc szemőlyőben.) ősszekőő őse tanőcsadő³ tisztkőnt (Ilova von Keil) pedig a badeni fQhadiszőllőisra kerőlt, mint az uralkodő³ rendelkezőseőre őllő³ admirőlis.Korőjban a legőnysőg őőbb csoportba szervezQdőtt, a matrő¼zok mellett voltak tengerőszgyalogosok őse szőrazfőldi tő¼zőrek akiknek sajőtt tisztjeik parancsoltak. Tegetthoff megső¼ntette ezt a kő¼lőőnőillőst, őse a legőnysőgi őjllomőnyt a Matrő¼zhadtestbe osztotta be. A tengerőszgyalogos tisztikart megső¼ntette, a szőrazfőldi tő¼zőrtisztekbQl mőszaki hivatalnokok lettek.A cs. kir. haditengerőszet parancsnokai őse fQparancsnokai, 1786-1918.George Simpson (1786 nyara - 1797 oktőber)James Ernest Williams (1797 november -1798 februőr)Andrea Querini grőf (1798 februőr - 1802 januőr)Joseph L'Espine grőf (1802 januőr - 1805 augusztus)Silvestro Dandolo grőf (ideiglenes, 1805 augusztus - december)Joseph L'Espine grőf (ideiglenes, 1806 januőr - 1807 őprilis; kinevezett, 1807 őprilis . 1810 januőr; ideiglenes, 1813 augusztus - 1814 jőlius)August de Conninck (1814 jőlius - 1824 mőrcius)Amilcaro Paulucci mőrci (1824 mőrcius - 1844 augusztus)Frigyes fQherceg (1844 augusztus - 1847 oktőber)Silvestro Dandolo grőf (ideiglenes, 1847 oktőber - november)Anton von Martini (1847 november . 1848 mőrcius)Gyulay Ferenc grőf (ideiglenes, 1848 mőrcius - szeptember)Anton von Martini (1848 szeptember - 1849 februőr)Gyulay Ferenc grőf (ideiglenes, 1849 februőr - mőrcius)Hans Birch von Dahlerup (1849 mőrcius - 1851 augusztus)Franz von Wimpffen grőf (1851 augusztus - 1854 szeptember)Ferdinőnd Miksa fQherceg (1854 szeptember - 1864 januőr)betőltetlen (1864 januőr - 1868 mőrcius)Wilhelm von Tegetthoff (1868 mőrcius - 1871 őprilis)Fridrich von Pőck bőjő³ (1871 őprilis.-83 november)Maximilian Doublebsky von Sterneck (1883 november -97 december)Herman von Spaun (1897 december őe 1904 oktőber)Rudolf Montecuccoli (1904 oktőber őe 13 februőr)Anton Haus (1913 februőr őe 1917 februőr)betőltetlen (1917 februőr őe őprilis)Maximilian Njegovan (1917 őprilis őe 1918 februőr)betőltetlen (1918 februőr őe november)Hőborőse flottaparancsnokok 1914 - 1918Anton Haus FT (1913 februőr őe 1917 februőr)Maximilian Njegovan T (1917 őprilis őe 1918 februőr)Horthy Mikőse ET (1918 februőr őe november)A tengerőszeti osztőly vezető 1865 - 1918Ludvig von Fautz AT (1865 jőlius őe 1868 mőrcius)Wilhelm von Tegetthoff AT (1868 mőrcius - 1871 őprilis)betőltetlen (1871 őprilis őe 1872 oktőber)Fridrich von Pőck bőjő³ (1871 őprilis-1883 november)Maximilian Doublebsky von Sterneck T (1883 november - 1897 december)Herman von Spaun T (1897 december őe 1904 oktőber)Rudolf Montecuccoli T (1904 oktőber őe 1913 februőr)Anton Haus FT (1913 februőr őe 1917 februőr)Karl Kailer von Kaltenfels AT (1917 februőr őe őprilis)Maximilian Njegovan T (1917 őprilis őe 1918 februőr)Franc von Holub AT(1918 februőr őe november)A Csőszőri őse Kirőlyi Hadő¼gyminisztőrium Tengerőszeti Osztőly volt a haditengerőszet legfelsőbb hivatala. őőlőre tengernagy beosztőst tiszt volt kinevezve (1918 februőrőjő). A Tengerőszeti Osztőly vezetője kőpviselte a kőzőő hadő¼gyminisztőriumot minden, a haditengerőszetre vonatkoző kőrdősekben, őse a haditengerőszet kőltsőgvetőseő Q terjesztette a del őő, őse gazdasőgi őgyekben a Csőszőri őse Kirőlyi Kőzőő Legfelsőbb Szőjmszőknek volt felelő elszőmolni. A haditengerőszeti Osztőly valősőgyos minisztőriumkőnt viselkedett, de a haditengerőszet őgyeiőrt tovőjbbra is a kő hadő¼gyminiszter volt a felelő. (2. őbra)Szervezetszerq beosztősa hasonlő³ volt a Hadő¼gy Minisztőrium beosztőshoz őse az alőbbiak szerint tagoződott:Elnőki Iroda,Hadmqkődősi Iroda,valamint a kő őgycsoportba tartoző nyolc őgyosztőly őse a segőd hivatal. A tengerőszeti osztőly alő rendelt hatősőgok:KikőttQ Tengernagy

lobogászt álltalában reggel 8 óráig tartották az árbocra. Az uralkodás lobogászt a rangos parancsnoki jelvényeket, valamint az árboc szalagot a jellel is viselték. A lobogászt felvonásakor mindenki a fedélzeten tartózkodott és hacsak nem volt, valamilyen halaszthatatlan tevékenységgel megbízva. Acs arccal a lobogászt felé fordulva tisztelt. A hadihajásnak végezhetett tiszteletadások egyike a lobogászdás. Később a lobogászdás létezett a nagy és a kis lobogászdás. A nagylobogászt csak nemzeti népek sorában kiktették viselték. Először a lobogászdás fókáin, árbocokon a keresztirányú magasságában, a taton a farlobogászdás fókáin rávezették a jelzőlobogászt sorában, valamint az orr- és a farlobogászt és egy-egy nemzeti lobogászt állt, amely azokon az árbocokon volt kitűzve, amelyen nem volt árboc jelvény. A jelzőlobogászt sorrendje I, W, H, K, M, O, L, N, T, J, P, U, Z, X, V, R, S, Y volt. Ha egy rend nem volt elől és a fenti sorrendben folytatáslagosan állt-tartották sorba a tükörképben. A kis lobogászdás az orr- és a farlobogászt és egy-egy nemzeti lobogászt állt azokon az árbocokon, amelyen nem volt árboc jelvény. A kis lobogászdást népeknél alkalmakkor menetben is viselték, de menetben nem volt az orrllobogászt felvonva. 7. A haditengerészet alkalmazásában a flotta hajásnak alkalmazásait a tengerészek egy szolgálata állt-tartották meg, amelyből a hajás felszerelésének célja pl. a szolgálatai, iskolai, gyakorlati vagy más célokra is lehetett. A szolgálatai állt-tartott hadihajás mindig hadszervelet, a tartalékban levő úgy volt felszerelve, hogy teljes felszerelését egy nap alatt elvegezhetett legyen. 1. A szolgálatai diplomáciai és a kereskedelmi- diplomáciai viszonyok megkötésére, hogy a idegen vizeken az országjalat teljesítésében a hajás kiegészítődjenek, hogy a birodalom polgárainak érdekében és a hajás tevékenységének céljait az érdekeket megvédjék, valamint fenntartsák, szükség esetén akár fegyverrel is az állami tekintély érdekében. AZ Osztrák és Magyar Monarchia a keleti és indiai vizekre kényszerítve egy hajás állt-tartott, a Földközi-, Adriai tengeren egy hajás tartott felszerelve, Konstantinápolyban pedig állt-tartott egy hajás állt-tartott. 2. Iskolai és gyakorlati célokra minden esetben a hajás napra szolgálatai állt-tartott a hajás vitorlás hajás a hadaprások, hajásuhancok és matrózok elsősorban a tengerészeki kiképzésére céljában, amelyek a hajás vizeket csak ritkán hagyták el. Oktató és befejezés utáni ismételt felszereltek. 3. Más célokra a hadihajásnak kiegészítés volt felkeresett országok politikai, társadalmi, statisztikai, földrajzi viszonyairól adatokat szerezni, és ezekről jelentést tenni. A felsővizeket járőrző tengerészek, valamint a világi tőrnyök jegyzőkei elkészíténi, az állászes tőrny és világi tőrny nyilvántartása a pártai Választási Hivatalban tartott. Felhasználható irodalom:

- Csonkáróti Könyv: Horthy, a tengerész; Zrinyi kiadás 1993
- Csonkáróti Könyv: Az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerésze
- Csonkáróti Könyv: Hadihajás a Dunán; Zrinyi kiadás 1980
- Csonkáróti Könyv-Benczúr László: Haditengerészek és folyamokról a Dunán 1870-1945; Zrinyi kiadás
- Csonkáróti Könyv: A császári és királyi haditengerészet lobogásza;
- Haditechnika 2003/4
- Földi Pál: Az osztrák-magyar haditengerészet története Anno kiadás
- Kiss Csaba: A Császári és Királyi flotta kézirat
- Krámer Mihály A Császári-Királyi haditengerészet 1797-1866
- Krámer Mihály Magyarország és a Cs. és Kir. Haditengerészet ipari megrendelésnek kvóta szerinti megosztása 1910
- Krámer Mihály A Császári és Királyi haditengerészet és Magyarország Propannonia Kiadás 2004
- Nagy Miklós Mihály: Boldog békeidő haditengerészei Kornátás kiadás 2003
- <http://www.members.e-media.at/NOVARA/index.html>